EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 29.1.2021
COM(2021) 33 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta otsuse nr 534/2014/EL (makromajandusliku finantsabi andmise kohta Tuneesiale) hindamine

{SWD(2021) 8 final}

Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 2014. aasta mais vastu[1] 300 miljoni euro suuruse makromajandusliku finantsabi programmi, et aidata Tuneesial ohjeldada maksebilansi kriisi, mis oli süvenenud pärast 2011. aasta jasmiinirevolutsiooni ning sellele järgnenud poliitilist ja majanduslikku üleminekut. Makromajanduslik finantsabi maksti täielikult välja kolmes osas 2015. aasta maist kuni 2017. aasta juulini.

ICF koostöös Cambridge Econometricsiga määrati välistöövõtjaks, et viia läbi Tuneesia suhtes kohaldatud esimese makromajandusliku finantsabi programmi järelhindamine, millel põhineb lisatud komisjoni talituste töödokument. Välishindamise eesmärk oli hinnata makromajandusliku finantsabi asjakohasust, tõhusust, tulemuslikkust, sidusust ja ELi lisaväärtust. Samuti uuriti programmi sotsiaalset mõju ja mõju Tuneesia valitsemissektori võla jätkusuutlikkusele. Kõnealune hindamine põhineb mitmesuguste kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete uurimismeetodite, sealhulgas peamiste sidusrühmadega konsulteerimise raames kogutud tõenditel. Kindlaks on tehtud mitu metodoloogilist piirangut, kuid need ei mõjuta hindamisanalüüsi üldist usaldusväärsust. Tuvastatud riskide ja piirangute leevendamiseks kasutati mitmesuguseid allikaid, eri hindamismeetodeid, alternatiivseid stsenaariume ja tagasisidet küsiti mitu korda.

Välishindamise ja komisjoni talituste töödokumendi eesmärk on 1) saada teavet makromajandusliku finantsabi rahastamisvahendi tulevaseks kasutuseks ning 2) tagada läbipaistvus ja aruandlus kooskõlas finantsmääruse[2] ja Tuneesiale makromajanduslikku finantsabi andmist käsitleva otsusega.

Hindamise käigus leiti, et esimene makromajandusliku finantsabi programm oli eesmärkide, rahastamispaketi ja struktuuritingimuste seisukohast **asjakohane**. Makromajandusliku finantsabi poliitilised tingimused hõlmasid Tuneesia kõige olulisemaid reformivaldkondi, nimelt: maksustamine, riigi rahanduse juhtimine; sotsiaalne turvavõrk; finantssektor; riiklik statistikasüsteem; kaubandus. Kuigi riik täitis edukalt kõik kokkulepitud reformitingimused, oli probleeme sotsiaalse turvavõrgu ja kaubanduse reformide valdkonnas. Välishindamisel jõuti järeldusele, et asjaomaste Tuneesia institutsioonide suurem suutlikkus oleks hõlbustanud nende meetmete edenemist, võttes arvesse veel noorte Tuneesia institutsioonide ees seisvaid probleeme seoses haldussuutlikkuse ja isevastutusega poliitilise ebastabiilsuse tingimustes. See rõhutab ka vajadust kavandada reforme viisil, mis tagaks saavutatavate eesmärkide seadmise, võttes arvesse habrast institutsioonilist konteksti ja killustatud poliitilist maastikku, mis võib aeglustada reformiprogrammi rakendamist, nagu oli näha aastatel 2015–2017. Asjaolu, et paljud esimese makromajandusliku finantsabi programmi tingimused (maksustamine, riigi rahanduse juhtimine, sotsiaalne turvavõrk ja finantssektor) võeti hiljem üle teise makromajandusliku finantsabi programmi osana, rõhutab ELi ja Tuneesia valitsuse ühist kavatsust suunata jõupingutused püsiva edu saavutamisele nendes olulistes reformivaldkondades.

Esimene makromajandusliku finantsabi programm aitas **tulemuslikult** parandada Tuneesia maksebilanssi ning toetada eelarve konsolideerimist väga soodsate finants- ja poliitiliste tingimuste kaudu. Makromajanduslik finantsabi kattis ligikaudu 11,3 % järelejäänud rahastamispuudujäägist aastatel 2015–2016 ja suurendas usaldust Tuneesia majanduse vastu (vähendades turupõhise rahastamise kulusid ja aidates stabiliseerida omavääringut).

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta otsus nr 534/2014/EL makromajandusliku finantsabi andmise kohta Tuneesia Vabariigile Kättesaadav aadressil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1476964844762&uri=CELEX:32014D0534

[2] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32018R1046

Esimene makromajandusliku finantsabi programm kavandati ja rakendati **tõhusalt** ning see oli **kooskõlas** ELi ja Tuneesia suhteid suunava üldise poliitikaraamistikuga. Samuti on suur väline sidusus teiste rahvusvaheliste rahastajate sekkumistega. Makromajanduslik finantsabi mitte ainult ei aidanud jagada rahalist koormust Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) ja teiste rahastajate vahel, vaid tugevdas risttingimuslikkuse ja täiendavate tingimuste kaudu ka IMFi ja Maailmapanga edendatavaid reforme. Vaatamata esialgsele kavatsusele vähendada risttingimuslikkust, leidis hindamise käigus kinnitust, et otsus keskenduda peamistele reformivaldkondadele, isegi kui neid on juba mujal käsitletud, oli edukas. Sarnaseid kaalutlusi soovitatakse ka tulevaste sekkumiste puhul.

ELi lisaväärtus oli peamiselt seotud Tuneesia majandusele antud rahalise toetusega, kusjuures makromajandusliku finantsabi laenude väga soodsad tingimused võimaldasid saavutada eelarvesäästu ja järk-järgult vähendada valitsemissektori esmast eelarvepuudujääki. Teatavates reformivaldkondades andis makromajanduslik finantsabi täiendavat tuge reformidele, mida edendavad IMF (st finantssektori reformid) ja Maailmapank (st sotsiaalse turvavõrgu reformid), aidates kaasa kohalike ametiasutuste kestvale pühendumisele nendes küsimustes. Lisaks oli esimene makromajandusliku finantsabi programm ainus vahend, millega edendati tulumaksu lihtsustatud deklareerimise süsteemi.

Makromajandusliku finantsabi **sotsiaalse mõju** vastupidise stsenaariumi analüüs näitas, et kui makromajanduslikku finantsabi ei oleks antud, kuid IMFi toetus oleks jätkunud, oleks kaudne mõju Tuneesia sotsiaalsele olukorrale olnud piiratud. Makromajanduslikul finantsabil oli suurem mõju *otsekanalite* kaudu, nimelt vastastikuse mõistmise memorandumi sotsiaalse turvavõrgu reformidega seotud tingimuste kaudu.

Hindamise käigus leiti, et esimesel makromajandusliku finantsabi programmil oli positiivne mõju **Tuneesia valitsemissektori võla jätkusuutlikkusele**. See võimaldas eelarvesäästu, mis tulenes finantsabi väga soodsatest finantstingimustest, ning aitas Tuneesial kohanduda, luues eelarvepoliitilise manööverdamisruumi muude reformide elluviimiseks ja sotsiaalkulutuste säilitamiseks. Võttes arvesse makromajandusliku finantsabi suhteliselt piiratud mahtu, ei oleks makromajandusliku finantsabi puudumine tõenäoliselt siiski oluliselt mõjutanud Tuneesia valitsemissektori võla jätkusuutlikkust.

Kokkuvõttes võib järeldada, et esimene makromajandusliku finantsabi programm oli oluline, et toetada Tuneesia majanduse taastumist pärast 2011. aasta jasmiinirevolutsiooni ja tagada poliitiline üleminek, andes eelarvesäästu ja rahalist kasu ning suurendades erasektori usaldust. Makromajandusliku finantsabi tingimuste pakett viidi täielikult kooskõlla IMFi asjaomase programmiga ja sellel oli suur poliitiline mõju, mis aitas kaasa kohalike ametiasutuste pühendumisele oluliste reformide elluviimisel, isegi valdkondades, mida muud rahvusvaheliste rahastajate programmid ei hõlma. Käesoleva aruande aluseks olevas komisjoni talituste töödokumendis on esitatud üksikasjalik ja põhjalik hinnang makromajandusliku finantsabi kohta.